

Tlačová správa

Držiteľkou Ceny SC AICT za mimoriadny prínos v oblasti divadla 2016 bude prekladateľka *Michaela Jurovská*

Slovenské centrum Medzinárodnej asociácie divadelných kritikov (SC AICT) udeľuje Cenu za mimoriadny prínos v oblasti divadla od roku 2015. Zámerom ocenenia je upozorniť aj na tých, ktorí svoju nenahraditeľnú prácu pre slovenské divadlo odvádzajú mimo svetiel rámp a bez potlesku divákov. Po prvom držiteľovi ceny, opernom historikovi Jaroslavovi Blahovi, sa SC AICT pri udeľovaní tej tohtoročnej inšpirovalo predsedníctvom Slovenskej republiky v Rade Európy. Jej držiteľkou sa stáva dáma, ktorá už dlhé roky predstavuje slovenskému publiku špičkové svetové diela, ale v rámci svojej diplomatickej kariéry otvárala aj dvere slovenskému divadlu i kultúre do zahraničia.

Esejistka, umelecká prekladateľka a bývalá kultúrna atašé Slovenskej republiky v Paríži **Michaela Jurovská** je podpísaná pod desiatkami prekladov francúzskych a talianskych hier do slovenčiny. Jej lingvistický, literárny i divadelný cit a zmysel pre krásu východiskového i cieľového jazyka môžu obdivovať čitatelia knižných prekladov, publikum v hľadiskách činoherných sál a prostredníctvom titulkovacích zariadení aj operní diváci.

Michaela Jurovská je pre divadelníkov vzácnou osobnosťou nielen ako prekladateľka literárnych a dramatických skvostov, ale aj ako ich verná diváčka a empatická sympatizantka.

Cena bude udelená v rámci ceremoniálu Divadelných ocenení sezóny DOSKY 2016, ktorý sa koná v nedeľu 18. septembra v novej budove SND a odvysiela ho v priamo prenose DVOJKA od 20.45.

výbor SC AICT
Zuzana Uličianska, predsedníčka
Dária Fojtíková-Fehérová
Michaela Mojžišová
Lenka Dzadíková
Lucia Lejková

Michaela Jurovská (1943, Bratislava), umelecká prekladateľka, esejistka, literárna kritička. Absolventka štúdia francúzštiny a slovenčiny na Filozofickej fakulte Univerzity Komenského v Bratislave (1965) pôsobila ako redaktorka denníkov a časopisov (Smena, Revue svetovej literatúry), odborná asistentka na Katedre romanistiky a Katedre slovenskej literatúry Filozofickej fakulty UK či pracovníčka oddelenia prekladovej literatúry Ústavu umeleckej kritiky a divadelnej dokumentácie v Bratislave. V rokoch 1991 – 1996 bola kultúrnou radkyňou Veľvyslanectva ČSFR, neskôr SR v Paríži. Od roku 1996 je v slobodnom povolání. Už počas štúdia na vysokej škole uverejňovala popri prekladoch z francúzštiny aj recenzie a rozhovory v novinách a časopisoch (Smena, Kultúrny život, Mladá tvorba, Slovenské pohľady, Revue svetovej literatúry, Romboid a i.). Vyprofilovala sa na uznávanú prekladateľku umeleckej literatúry z francúzštiny (J. M. G. Le Clézio, M. Butor, A. France, F. Mauriac, D. Boulanger, G. Perec, J. Gracq, M. Durasová, A. Chedidová, L. Ganiayre, M. Susiniová, J. C. Grumberg, D. Rolínová, D. Sellanavová, D. de Rougemont a i.) a z taliančiny (T. di Lampedusa, L. Malerba, D. Buzzati, D. Dolci, L. Bigiaretti, I. Calvino a i.). V súčasnosti sú ťažiskom jej prekladateľskej činnosti divadelné hry. Je prekladateľkou a zostavovateľkou výnimočnej publikácie M. Durasovej pod názvom *Hry* (2003), Koltèsových *Hier* (2006) a Claudelových *Hier* (2007). Preložila vyše tridsať knižne vydaných alebo v rozhlase, televízii či na divadelnej scéne uvedených titulov. Viaceré z nich boli ocenené prestížnymi cenami (Cena Jána Hollého 1986, 2001, Prémia Slovenského literárneho fondu 1987, Chevalier des Arts et des Lettres / Rytier umenia a literatúry, Francúzsko 1992 a i.). Popri preklade sa venuje aj kritickej reflexii umeleckého prekladu. Je autorkou kníh o *Francúzsku* (1989) a o *Paríži* (1989), ako aj doslovov k vlastným i cudzím prekladom.

Z výrokov Michaely Jurovskej:

...ideálom umeleckého prekladateľa ten, kto je zároveň literárnym historikom a kritikom, a naopak. Slovom ten, komu nadhľad umožňuje hlbší vhl'ad, pretože pozná aj literárne a kultúrne súvislosti okolo autora a jeho výtvoru. Pre umeleckého prekladateľa je podľa mňa užitočné venovať sa aj kritike prekladu, t. j. kritickej analýze prekladateľských výkonov iných, a popri nej – u mňa vždy len popri – teoreticky reflektovať prekladateľskú problematiku. Je to niečo nanajvyš inšpiratívne, najmä keď ide o veľkých prekladateľov, od

ktorých sa človek veľa naučí /.../, ale predovšetkým si overí, ako tvorivo a rozmanito sa dá pristupovať k pôvodine...

Píšem o autoroch, ktorí na mňa zapôsobili, to znamená nadchli ma, dojali či rozjatrili, ba rozrušili a znepokojili – a ktorí mi ukázali niečo nové alebo iné o svete a o človeku, a tým aj o sebe. Úlohu kritika vidím pozitívne – podeliť sa s čitateľmi o estetický zážitok, upozorniť ich na skryté či menej viditeľné súvislosti a stránky či polohy diela. Predostrieť im svoj výklad, pokiaľ možno fundovane a erudovane, teda výklad podložený argumentmi, ale nemyslieť si preto, že je to výklad jediný či jedine správny. Ukázať skôr cestu k dielu – a či cesty, čo k nemu vedú. Iniciovat', teda zasväcovať a uvádzať do „neznámeho sveta“ s presnými pravidlami. Otvárať brány. Kliesniť prístup – jeden z možných prístupov. To je podľa mňa vlastný zmysel literárnokritickej práce, ktorá je v tomto ohľade nezastupiteľná a pre literatúru a jej príjemcu nanajvýš užitočná a potrebná. Takto ponímaná literárna kritika nemá nič spoločné s osobnou frustráciou „nerealizovaného spisovateľa“, ako sa to u nás traduje, pričom najčastejšie tieto slová počuť od priemerných a podpriemerných pôvodných autorov. Nejde vlastne o nič iné, len o službu literatúre. Podat' čitateľovi ruku. A podat' ju aj spisovateľovi. Podobne je to aj s prekladateľskou činnosťou a s poslaním prekladateľa. (...) Nezávislým sa nikdy ktovieako nedarilo, a v tom je ich šťastie aj nešťastie, ktoré ich napĺňa zadosťučinením z toho, že sa k pravde prehryzú sami a svoje presvedčenie si nedajú vziať, a ktoré ich ustavične poháňa vpred, no zároveň je trvalým zdrojom pochybností predovšetkým o sebe a o svojom úsudku či intuícii. Nezávislosť môže vyústiť do narcistickej pýchy a sebaopojenia, a či môže byť ich plodom, a vtedy je samoúčelná a neautentická, čo sa intelektuálom inak dosť často stáva. Nezávislosť však môže vyvierat' z pokory zoči-voči tajomstvu bytia a nekonečnu, zoči-voči nesmiernosti toho, čo je nad nami a čo nás presahuje – a z čoho človek čerpá nadhľad a silu. Myslím si – a či dúfam – že toto je môj prípad. (*Na slovo s Michaelou Jurovskou, Tvorba č. 1/2003, knižne pod názvom Otvárať brány, kliesniť prístupy, in: Július Vanovič: Nové antidialógy, Knižná edícia časopisu Fragment, Bratislava, 2010*)

Slovensko... Nič, len mystifikácie a mýty, kolektívna aj individuálna, vysoko účelová nepamäť. Odmietanie sebareflexie. Fantazírovanie či vedomé zastieranie skutočnosti, cieleň

pragmatizmus. Žijeme iba raz. Ak som sa v niečom poučila aj na príklade otca a jeho generácie, tak v tom, že intelektuál a umelec by si mal duchovnú nezávislosť a vnútornú slobodu strážiť ako oko v hlave. A že umenie sa nesmie prispôsobovať ani ideologickým tézám, ani trhovým „zákonitostiam“, ani požiadavkám pracujúceho ľudu, ani vkusu konzumentských más – pokiaľ len je umením, t. j. pokiaľ je autentické. Odkaz predkov môže, ba musí človek prijať aj v tejto – bezpochyby bolestnej, no očistnej – podobe. (*Na brehu Léthé, Slovenské pohľady č. 10/2012*)